

Βυζαντιακὸν νόμισμα φέρον τὴν εἰκόνα τῶν ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, τὸ ὁποῖον πιστεύεται ὅτι ἔχει δύναμιν θαυματουργὸν καὶ χρησιμοποιεῖται ὡς περιάπτον. Συνών. *ἀγίασμα 5, ἀγικωσταντινᾶτο, κωσταντινᾶτο.*

ἅγι-Σπυρίδωνας ὁ, ἐνιαχ. *ἅγιος-Σπυρίδων* ΝΠολίτ. Παροιμ. 1, 249 *ἅι-Σπυρίδωνας* πολλαχ. *ἅις-Σπυρίδωνας* Κύπρ. *ἅι-Σπυρίδωνας* πολλαχ. βορ.ιδιωμ. *ἅι-Σπ'ρίδωνας* Ἡπ. (Ζαγόρ.) Γενικ. *τ' ἅι-Σπυριδώνου* πολλαχ.

Ἐκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος* καὶ τοῦ ὀν. *Σπυρίδωνας*.

Ὁ ἅγιος Σπυρίδων, τοῦ ὁποῖου ἡ ἐορτὴ τελεῖται τὴν 12ην τοῦ Δεκεμβρίου μηνός: Φρ. *Ὁ ἅγιος Σπυρίδων εἶναι* (εἶναι ἰσχνός, λιπόσαρκος, ὡς τὸ ἐσκελετωμένον λείψανον τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος τὸ διατηρούμενον ἐν Κερκύρα) ΝΠολίτ. Παροιμ. ἐνθ' ἄν. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. πολλαχ.

Ἀγιστρατηγιάτης ὁ, ἀμάρτ. *Ἀστρατ'γιάτ'ς* Λέσβ.

Ἐκ τοῦ ὀν. *ἅγι-Στράτηγος* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *-ιάτης*.

Ὁ μὴν Νοέμβριος (διὰ τὴν σημ. ἰδ. ἐπομένην λ.)

ἅγι-Στράτηγος ὁ, Καππ. *ἅι-Στράτηγος* Πελοπν. (Μάν.) *ἅι-Στράτης* Θράκ. *ἅι-Στράτηγος* Θράκ. (Ἀδριανούπ.) *ἅγι-Στράτ'ς* Θράκ. (Σηλυβρ.) *ἅι-Στράτ'ς* Θράκ. (Ἀδριανούπ.) *ἅι-Στράκηγο* Τσακων. *ἁ-Στράτηγος* Κρήτ. *ἁ-Στράτ'γους* Λέσβ. *ἁ-Στράτ'γους* Λέσβ.

Ἐκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος* καὶ τοῦ ὀν. *Στράτηγος*.

1) Ὁ ἅγιος Στρατηγός, ἦτοι ὁ ἀρχάγγελος Μιχαὴλ φερόμενος ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ παραδ. μετὰ τοῦ ἐτέρου ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ ὡς ἀρχηγὸς τῶν ἀγγελικῶν ταγμάτων καὶ εἰκονιζόμενος συνήθως ἐν στολῇ στρατηγοῦ κρατοῦντος ξίφος γυμνόν. Ἡ ἐορτὴ αὐτοῦ ὡς καὶ τοῦ Γαβριὴλ τελεῖται τὴν 8ην τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου Θράκ. (Ἀδριανούπ. Σηλυβρ. κ. ἄ.) Καππ. Κρήτ. Λέσβ. Πελοπν. (Μάν.) Τσακων. κ. ἄ.: *Ἄσμ.*

Ἀγίε Παντελεήμονα κι ἅγιε ἁ-Στράτηγέ μου, αἰδάρετέ με τ' ὀρφανὸ νὰ χτίσω μοναστήρι

Κρήτ. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. πολλαχ. 2) Ὁ μὴν Νοέμβριος (διότι κατ' αὐτὸν τελεῖται ἡ ἐορτὴ τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ.) Συνών. *ἅγιο-Ταξιάρχης 2, Ἀγιστρατηγιάτης, Ἀγ'φιλιππίάτης, Ἀγ'φιλιππίτης.*

ἅγι-Συμεὼν ὁ, ἀμάρτ. *ἁί-Συμεὼς* Θράκ. (Σηλυβρ.) *ἁε-Συμειώνης* Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.)

Ἐκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος* καὶ τοῦ ὀν. *Συμεὼν*. Τὸ *Συμειώνης* ἐκ τοῦ ἀμάρτ. *Συμειώνης*.

Ὁ ἅγιος Συμεὼν ὁ θεοδόχος ὁ ἐορταζόμενος τὴν 3ην Φεβρουαρίου ἐνθ' ἄν.: *Ὁ αἰ-Συμεὼς πῆγε 'ς τὸ ἀμπέλι νὰ κλαδέρη, γυρνᾷ τὸ κλαδευτήρι καὶ κόβει τὴ μύτι του καὶ ἔμεινε σημειωμένος* (ἐκ παραδ. Παρατηρητέος ὁ παρασυρῆσιμος τῆς λ. *Συμεὼς* πρὸς τὸ *σημεῖο*) Σηλυβρ.

Ἀγ'φιλιππίάτης ὁ, ἀμάρτ. *Ἀφιλιππίάτης* Προπ. (Ἀρτάκ.) κ. ἄ.

Ἐκ τοῦ ὀν. *ἅγι-Φίλιππος* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *-ιάτης*.

Ὁ μὴν Νοέμβριος (ὠνομάσθη οὕτω, διότι κατὰ τὴν 14ην ἡμέραν αὐτοῦ τελεῖται ἡ ἐορτὴ τοῦ ἁγίου Φιλίππου). Συνών. ἰδ. ἐν λ. *ἅγι-Στράτηγος 2.*

Ἀγ'φιλιππίτης ὁ, ἀμάρτ. *Ἀφιλιππίτης* Α.Ρουμελ. (Σωζόπ.)

Ἐκ τοῦ ὀν. *ἅγι-Φίλιππος* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *-ίτης*.

Ὁ μὴν Νοέμβριος (διὰ τὴν σημ. ἰδ. *Ἀγ'φιλιππίάτης*).

ἅγι-Φίλιππος ὁ, ἐνιαχ. *ἁί-Φίλιππος* πολλαχ. *ἁί-Φίλιππος* Θράκ. (Σουφλ.) κ. ἄ. *ἁε-Φίλ'ππος* Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.)

Ἐκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος* καὶ τοῦ ὀν. *Φίλιππος*.

Ὁ ἅγιος Φίλιππος ὁ Ἀπόστολος, τοῦ ὁποῖου ἡ ἐορτὴ τελεῖται τὴν 14ην τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου ἐνθ' ἄν.: Φρ. *Σφογγᾶτε τὰ δειλούδικια σας, τ' ἁί-Φιλίππου διάβη* (λέγεται σκωπτικῶς πρὸς τοὺς ἀγάμους τὴν ἡμέραν τῆς ἐορτῆς τοῦ ἁγίου, τῶν ὁποίων συγχρόνως σκουπίζουν καὶ τὰ χεῖλη διὰ μεταξωτοῦ μανδηλίου, ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἐορτὴν ταύτην ἀρχομένης τῆς τεσσαρακονθήμερου νηστείας τῶν Χριστουγέννων δὲν ἐπιτρέπεται οὔτε ἀρραβῶν οὔτε γάμος. Δὲν εἶναι ἀπίθανον ὅτι τὸ ἔθιμον ἐδημιουργήθη ἐκ παρετυμ. πρὸς τὸ οὖς. *φιλεῖ*) Κύπρ. || Παροιμ.

Ἄν τ' ἀγιοῦ-Φιλίππου δὲν ἔρω, τ' ἅγια τῶν ἁγίων με δέξου

(ὑποτίθεται λέγων ὁ χειμὼν ὅτι ἂν δὲν ἐπέλθῃ τὴν 14ην Νοεμβρίου, θὰ ἐπέλθῃ μετὰ μίαν ἐβδομάδα κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Εἰσοδίων τὴν 21ην Νοεμβρίου) Χίος

Τῶν ἁγίων-Φιλίππου ἂν λείπω, | τ' ἅγια τῶν ἁγίων με δέξου

(ὁ πληθ. ἐνταῦθα κατ' ἐπίδρασιν τῆς γενικ. πληθ. τῆς ἐν τῇ ἐπομένῃ προτ. φρ. *τ' ἅγια τῶν ἁγίων*) Ψαρ.

ἅγι-Χάρως ὁ, Καππ. (Σινασσ.)

Ἐκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος* καὶ τοῦ ὀν. *Χάρως*.

Ὁ ἅγιος Χάρων, δηλ. ὁ ἄγγελος τοῦ θανάτου ὁ ἀφαιρῶν τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου (ὁ Χάρων τῆς ἀρχαίας μυθολογίας ἐταυτίσθη πρὸς τὸν ψυχοπομπὸν ἄγγελον τοῦ χριστιανισμοῦ, οὕτω δὲ ἐξηγεῖται ὁ χαρακτηρισμὸς αὐτοῦ ὡς ἁγίου): *Ἄσμ.*

— *Καλῶς ἤλθες, ἅγι-Χάρε μου, νὰ φάμεν καὶ νὰ πιοῦμεν.*

— *Εγὼ γὰρ φαγεῖ δὲν ἤρτα καὶ γὰρ πιότ' δὲν ἤρτα, ἐγὼ γὰρ τὸν Ἀκρίτη ἤρτα νὰ πάρω τὴν ψυχὴν του.*

ἀγιώνω Σκιάθ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος*.

Καθιστῶ τι ἅγιον, ἡμερον, ἡσυχον: Τὸ παρακλήσαι αὐτὸ ἀγίωσε καὶ μέρωσε ὅλο τὸ ἄγριο κῦμα ποῦ πρωτύτερα εἶχε κατὰρα ὅλος αὐτὸς ὁ γιγλὸς (ἐκ παραδ.)

ἀγιωσύνη ἡ, σύνηθ. *ἀγιωσύνη* πολλαχ. *ἀγιουσύν'* Κυδων. Σάμ. κ. ἄ. *'ιουσύν'* Ἡπ.

Τὸ μεσν. οὖς. *ἀγιωσύνη*. Ὁ τύπ. *'ιουσύν'* ἐκ τοῦ ἡ'γιουσύν', ἐν ᾧ ἐξέπεσε μὲν τὸ ἀρκτικὸν α, εἶτα δὲ καὶ τὸ γ μετὰ τῶν δύο λεπτῶν φων.

Ἡ ἀγιότης. Εὐχρηστος ἡ λ. μόνον εἰς τιμητικὰς προσαγορεύσεις πρὸς ἱερωμένους, εἰς οὓς ἀποδίδεται ὡς τίτλος

ἐνεκα σεβασμοῦ ἐνθ' ἄν.: *Τί κάν' ἡ ἀγιωσύνη σου; Ποῦ θὰ πάῃ ἡ ἀγιωσύνη σου; Ἡ ἀγιωσύνη σου καλὰ τὰ λέει σύνηθ. Συνών. ἀγιότη 1.*

ἀγιωτικά ἐπίρρ. Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀγιωτικός.

1) Εὐσεβῶς, ἐναρέτως: *Ζῇ ἀγιωτικά.* 2) Ὁρθῶς, ἀληθῶς: *Ἀγιωτικά καλατζεύ'ς* (ὁμιλεῖς).

ἀγιωτικά τά, Θήρ. Κῶς Μακεδ. (Θεσσαλον.) Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Παξ. Σίφν. Σῦρ. (Ἐρμούπ.) κ. ἄ. ἀγιωτ'κά Μύκ. ἀγιοντ'κά Κυδων. Λέσβ. κ. ἄ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀγιωτικός.

1) Πάντα ἐν γένει τὰ πρὸς τὴν θρησκείαν σχετιζόμενα πράγματα Θήρ. Κῶς Μακεδ. (Θεσσαλον.) Παξ. κ. ἄ.: *Ὅλη μέρα μὲ τ' ἀγιωτικά ἔχει νὰ κάμῃ, εἶναι καλὸς γιὰ παπ-πᾶς Παξ. || Φρ. Αὐτὰ εἶναι ἀγιωτικά* (ἐπὶ θρησκευτικῶν πραγμάτων, περὶ τῶν ὁποίων δὲν ἐπιτρέπονται σχόλια καὶ συζητήσεις) Θεσσαλον. 2) Θρησκευτικὰ μέσα θερα-πευτικὰ τῶν ἀσθενειῶν, οἷον παρακλήσεις, ἀγιασμοί, ἐπω-δαί, καπνίσματα μὲ ἡγιασμένα ἄνθη (πβ. ἀγιολ'ούλουδο) κττ. Κυδων. Λέσβ. Μύκ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Σίφν. Σῦρ. (Ἐρμούπ.) κ. ἄ.: *Κάνε τοῦ παιδιοῦ σου ἀγιωτικά γιὰ νὰ γίνῃ καλὰ* Ἐρμούπ. *Μὲ τ' ἀγιοντ'κά εἶδι τὴν ὑγείᾱ τ'* Λέσβ. *Μὲ τ' ἀγιοντ'κά τοῦ πέρας' ἡ-ῖ-ἄρρωστια αὐτόθ.* || Φρ. *Ἐπισι 'ς τ' ἀγιοντ'κά* (ἐπὶ ἀσθενοῦς ἀπελπισθέντος ἐκ τῆς ἱατρι-κῆς βοηθείας καὶ ζητοῦντος τὴν ἰασίν του διὰ μέσων θρησκευτικῶν) Κυδων. Λέσβ. 3) Τὰ ἐν Ἱεροσολύμοις κατασκευαζόμενα καὶ ὑπὸ τῶν προσκυνητῶν κομιζόμενα ὡς ἀναμνηστικά εἰς τοὺς οἰκείους καὶ φίλους κομβολό-για, κηρία, σταυροὶ κττ. Κρήτ.

Πβ. ἀγικό, Ἀγιοταφίτικος.

ἀγιωτικός ἐπίθ. Πόντ. (Χαλδ.) ἀγιωτικός Θήρ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) ἀγιοντ'κός Λέσβ. Μακεδ. κ. ἄ.

Τὸ μεσν. ἐπίθ. ἀγιωτικός.

1) Ὁ εἰς τοὺς ἀγίους ἀνήκων Θήρ. Λέσβ. Μακεδ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.): *Ὅλημερίς τῇ μέρας διαβάζ' ἀγιωτικά* Ἀπύρανθ. *Νὰ πῶ ἐν' ἀγιοντ'κὸ πρᾶμα* (τὸν βίον τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἐορταζομένου ἀγίου) Μακεδ. *Ἀγιοντ'κά λουλούδια* Λέσβ. 2) Εὐσεβής, ἐνάρετος Θήρ. Λέσβ. Νάξ. (Ἀπύ-ρανθ.) Πόντ. (Χαλδ.): *Πολλὰ ἀγιωτικός ἄρθωπος ἐν' Χαλδ.* *Ἀγιοντ'κὸς ἄθρουπους* Λέσβ.

ἀγκαβανέα ἡ, Κύθηρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀγκάβανος κατὰ τὰ εἰς -έα ὄν. φυτῶν.

Ἀγκάβανος, ὁ ἰδ. [**]

ἀγκάβανος ὁ, ἀμάρτ. ἀγάβανος Κρήτ. Κύθηρ. ἀγάβανος Κρήτ. ἀκάανος Κάμπ.

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Φυτόν ἀκανθῶδες (*silybum marianum*) τῆς τάξεως τῶν συνθέτων (*compositae*) (ΘΧελδράιχ 52). Συνών. γαιῖδουράγκαθο, γομαράγκαθο. [**]

ἀγκαζάρω πολλαχ.

Ἐκ τοῦ Γαλλ. *engager* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ.-άρω.

1) Λαμβάνω τὸν λόγον, τὴν ὑπόσχεσίν τινος, ὅτι θὰ κάμῃ τι, ὑποχρεώνω Ἀθῆν. κ. ἄ.: *Τὸν ἀγκαζάρισε νὰ τοῦ*

τὸ κάνῃ Ἀθῆν. *Εἶμαι ἀγκαζαρισμένος καὶ δὲν μπορῶ νὰ κάνω διαφορετικά αὐτόθ.*

β) Μισθώνω Παξ. κ. ἄ.: *Ἀγκαζά-ρισα τόσους νοματαίους γιὰ νὰ δουλέγουνε καὶ τώρα δὲν ἔχω δουλειὰ νὰ τοὺς δώκω* Παξ. 2) Ἀποκτῶ δικαίωμα προ-τεραιότητος ἐπὶ τινος Ἀθῆν. κ. ἄ.: *Ἔχω ἀγκαζάρει τὴν ἐφημερίδα - τὸ αὐτοκίνητο κττ.* Ἀθῆν. *Δάμα ἀγκαζαρισμένη* (φρ. χοροῦ) αὐτόθ.

ἀγκάθα ἡ, σύννηθ. ἀγκάθ-θα Κύπρ. Ρόδ. ἀκάθ-θα Κάμπ. ἀγάθα Κρήτ. κ. ἄ.

Μεγεθ. τοῦ οὐσ. ἀγκάθι.

1) Ἡ μεγάλη ἄκανθα καὶ γενικῶς πᾶσα ἄκανθα σύννηθ.: *Μοῦ μπῆκε μὴν ἀγάθα* Κρήτ. *Ἐπ-πесен μέσ' 'ς τὲς ἀγκάθ-θες τῶ' ἐγέμωσεν* Κύπρ. *Ἐμπέην ἀγκάθ-θα 'ς τὸ νύδιμ μου* (ἐμπέην = εἰσηλθε) αὐτόθ. || Φρ. *μουστάκι ἀγάθα* (ἐπὶ μύ-στακος, τοῦ ὁποίου αἱ τραχεῖαι τρίχες προβάλλουν ὡς ἄκανθαι) Κρήτ. *Κάθεται πάνω 'ς τοῖς ἀγκάθ-θες* (ἐπὶ τοῦ κατεχομένου ὑπὸ ἀνησυχίας) Κάμπ. *Τοῦ σκάρωσε μὴν ἀγάθα* (τὸν ἐσυκοφάντησε, ἐρραδιούργησε κττ.) Κρήτ. || Ἀσμ.

Κ' οἱ Τοῦρκοι ὥσ᾽ ἐίδανε τὸ χαλασμὸ πὺν 'πάθα,
εἶχαι ὅλοι 'ς τὴ γαρδιά φαρμακερὴ ἀγάθα

Κρήτ. β) Ἀσπρὴ ἀγκάθα, τὸ φυτὸν κίρσιον ἢ ἄκορνα (*cirsium acarna* ἢ *picnomon acarna*) τῆς τάξεως τῶν συνθέτων (*compositae*) ΘΧελδράιχ 51 καὶ ΠΓεννάδ. 509. Συνών. ἀγριάγκαθο, ἀσπράγκαθο, κουκκουτσάγκαθο, σεῖτάγκαθο. 2) Ἡ σπονδυλικὴ στήλη Ρόδ. Σκυρ. κ. ἄ.: *Ἔσπασε τὴν ἀγκάθ-θα του* Ρόδ. Ἐπὶ τῆς σημ. ταύτης ἤδη παρ' ἀρχ. ἡ λ. ἄκανθα. Συνών. ἄγκαθας 2, ἀγκάθι 1 ια, ραχοκοκαλέα. Πβ. ἄγανο 2.

ἀγκαθαδάκι τό, ἀμάρτ. ἀγκαθ-θαδάτσι Μεγίστ.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἀγκάθι.

Μικρὰ ἄκανθα, ἀγκαθαδάκι.

ἀγκαθαάκι τό, σύννηθ. ἀγκαθαά' βόρ. ἰδιώμ. ἀγκαθ-θαάτσι Μεγίστ.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἀγκάθι.

1) Μικρὰ ἄκανθα σύννηθ.: *Μοῦ μπῆκε ἀγκαθαάκι 'ς τὸ δάχτυλο - 'ς τὸ μάτι σύννηθ.* || Φρ. *Εἴν' ἀγκαθαά'* (ἐπὶ τοῦ ραδιούργου) Στερελλ. (Αἰτωλ.) Συνών. ἀγκαθαδάκι, ἀγκαθίτσα 1, ἀγκαθούλλα 1. 2) Τὸ φυτὸν γρόμ-φαινα ἢ σφαιρανθῆς (*gromphaena globosa*) τῆς τάξεως τῶν ἀμαραντωδῶν (*amarantaceae*) φέρον ἄνθη σφαιροει-δῆ (ΠΓεννάδ. 233) Λέσβ. Συνών. ἀγκαθέλλι. [**]

ἀγκαθαῖς ὁ, ἀμάρτ. ἀγκαθ-θαῖς Μεγίστ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀγκάθι.

Τὸ φυτὸν καρλινία ἢ κομμεοφόρος (*carlina* ἢ *chamaeleon* ἢ *atractylis gummifera*) τῆς τάξεως τῶν συνθέτων (*compositae*).

ἄγκαθας ὁ, Θράκ. κ. ἄ. ἄγκαθας Κάλυμν. ἄγκα-θος Βιθυν. Ἡπ. Θράκ. (Σηλυβρ.) ἄγκαθ-θος Ἰκαρ. Κύπρ. ἄγαθος Ἀνδρ. Θράκ. (Σαρεκκλ.) κ. ἄ. ἄγαθους Ἰμβρ. ἄκαθ-θος Ἰκαρ. ἄγκαθας Χίος ἄκατ-τος Σύμ. ἄγαθο τό, Πελοπν. (Λακων.)

Μεγεθ. τοῦ οὐσ. ἀγκάθι.

1) Μεγάλη ἄκανθα Ἀνδρ. Βιθυν. Ἡπ. Θράκ. (Σαρεκκλ.) Ἰκαρ. Ἰμβρ. Κάλυμν. Κύπρ. Μεγίστ. Πελοπν. (Λακων.)

